

หลักการ วิธีการ การบริหารจัดการทรัพย์สินตามหลักโภควิภาค

Principles methods and asset management according to the principle of
commodities

พระชลญาณมุนี, ดร.

Phrachonyanmuni, Dr.

อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์ชลบุรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
watutoknum@gmail. Com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ “หลักการ วิธีการ การบริหารจัดการทรัพย์สินตามหลักโภควิภาค” พบว่า หลักโภควิภาค คือ การบริหารจัดการทรัพย์สินรู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์ และผลงานที่ตนได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรม ด้วยกำลังงานของตน ไม่ให้เป็นอันตรายหรือเสื่อมเสีย เมื่อหาทรัพย์มาได้แล้ว รู้จักจัดสรรทรัพย์นั้น โดยถือหลักการแบ่งทรัพย์เป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1 ส่วน ใช้จ่ายเลี้ยงตน เลี้ยงคนที่ควรบำรุงเลี้ยง และทำประโยชน์ 2 ส่วน ใช้เป็นทุนประกอบกิจการ และอีก 1 ส่วน เก็บไว้ใช้ในคราวจำเป็น พึงเข้าใจและคำนึงไว้เสมอว่า การที่เพียรพยายามแสวงหา รักษา และครอบครองโภคทรัพย์ไว้นั้น ก็เพื่อจะใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและคนอื่น ถ้าไม่ใช้ทรัพย์สมบัติให้เกิดคุณประโยชน์แล้วการหาและการมีทรัพย์สมบัติก็ปราศจากคุณค่า หากความหมายใด ๆ มิได้ ดังนั้นเมื่อมีทรัพย์หรือหาทรัพย์มาได้แล้ว พึงปฏิบัติต่อทรัพย์หนึ่งส่วนแรกข้างต้น จะเห็นได้ว่า การเข้าใจและเข้าถึงในความเป็นจริงของโภควิภาคด้วยสติและปัญญา จะนำมาซึ่งความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมมีความเข้มแข็ง บ้านเมืองมีความสงบสุขนั่นเอง

คำสำคัญ : หลักการ, วิธีการ, การบริหารจัดการทรัพย์สิน, หลักโภควิภาค.

ABSTRACT

This article aims to analyze and analyze “Principles methods and asset management according to the principle of commodities” and the works that they have

done with righteous diligence with their power not to harm or deteriorate When the wealth has been obtained know how to allocate that property by holding the principle of dividing the assets into 4 parts, namely 1 part for self-supporting expenses Raising people who should be nurtured and make use of 2 parts to be used as capital for work and the other part to be kept for use in times of necessity Always understand and take into account that diligently seeking, preserving, and possessing wealth to use it for the benefit of oneself and others If wealth is not beneficial, then the acquisition and possession of it is worthless. Can't find any meaning so when wealth or wealth has been acquired one should act on the first part of the wealth above. It can be seen that understanding and accessing the reality of the whole sector with mindfulness and wisdom will bring economic stability society is strong There is peace in the city itself.

Keywords: Principles, methods, asset management, commodities.

บทนำ

สังคมปัจจุบันที่อยู่ในยุคทุนนิยมที่มีเงิน เป็นเสมือนตัวกลางแห่งความแปรเปลี่ยนที่หมุนเวียนอยู่ในวงจรชีวิตอย่างไม่รู้จักหยุดหย่อน ได้เป็นทั้งการสร้างโอกาสและความเสื่อมสลายของผู้คนในสังคมที่มีบางคนประสบความสำเร็จทางการเงินนำพาชีวิตไปสู่ความมั่งคั่งและอิสรภาพ แต่ก็มีอีกหลายๆ คนที่ต้องพบกับปัญหาทางการเงินอยู่ร่ำไปจนดูเหมือนว่าเงินโดยตัวมันเองได้สร้างความทุกข์ให้อย่างมหันต์ด้วยเหตุนี้อะไรคือปัจจัยที่ทำให้ผู้ถือเงินที่ตนเองหาได้หรือได้รับมานั้นก่อให้เกิดเป็นความสุขและความมั่งคั่งขึ้นมาได้ หากไม่ใช่เพราะการรู้จักคิดก่อนใช้ หรือวางแผนการเงินเพื่อให้มีการออมก่อนใช้ ในการบริหารจัดการทรัพย์สินตามหลักโภควิภาค โดยเนื้อแท้ของหลักโภควิภาคนี้ ก็เพื่อให้รู้จักคิดในการบริหารทรัพย์สิน อันนำไปสู่การรู้จักกิน รู้จักใช้ และรู้จักเก็บ นั่นเอง คำว่า “ทรัพย์สิน” ในทางพระพุทธศาสนามี 2 ประเภท คือ โภคทรัพย์หรือทรัพย์สินสมบัติและอริยทรัพย์ ซึ่งทั้ง 2 ประเภทนี้ มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของทุกชีวิตที่เกิดมาในโลกนี้ และยังเป็นปัจจัยหนุนส่งต่อภพชาติต่อไปทุกๆ ชาติที่เกิดขึ้น ซึ่งในสมัยพุทธกาลคำว่า “ธน” (ทรัพย์สิน) แยกออกมาเป็นทรัพย์สินประเภทหนึ่ง ที่ไม่ได้หมายรวมกับทรัพย์สินสมบัติประเภทอื่น ๆ แต่มีความหมายที่ใช้แสดงสถานภาพของเศรษฐี เช่น ความตอนหนึ่งในพระวินัยปิฎกมหาวิภังค์ ว่า “ลูกสุทิน ตระกูลเรานี้มั่งคั่งมีทรัพย์สินมาก มีโคเคมาก มีเงินมีทองมาก มีเครื่องประดับมาก มี

ทรัพย์และข้าวเปลือกมาก ท่านควรกลับมาเป็นคฤหัสถ์จะได้ใช้สอยทรัพย์สมบัติและทำบุญ มาเกิดลูกสุ
ทิน กลับมาเป็นคฤหัสถ์เกิด จะได้ใช้สอยทรัพย์สมบัติและทำบุญ” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 :
23) ซึ่งทรัพย์ในสมัยนั้น ส่วนใหญ่จะหมายถึง เงินและทอง ซึ่งเรียกว่า รุกียะ, กหาปณะ และมาสก (มหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 108-109) ในยุคปัจจุบัน คนโดยทั่วไปก็มักถือเอาเงินเป็นตัววัดฐานะ
ของบุคคลในสังคม ก็คือ การถือเอาโภคทรัพย์เป็นใหญ่ ใครมีเงินมากก็จะร่ำรวย มีความเป็นอยู่
สะดวกสบายทำให้คนจำนวนไม่น้อยที่ต้องทุ่มเทชีวิตไปกับการแสวงหาทรัพย์สมบัติเพื่อมีไว้ใช้ไว้ชม ต้อง
ทนทุกข์ยากลำบากทั้งกายและใจ เพราะยึดถือทรัพย์สมบัติ เป็นสรณะของชีวิตมุ่งแข่งขันกัน ในสังคม
ด้านวัตถุนิยม ขาดจิตสำนึกถึงความจริงว่า ชีวิตดำรงอยู่ได้ด้วยอาศัยปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม
ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค เมื่อมนุษย์ไม่รู้จักความพอเพียง จึงเป็นเหตุให้พบแต่ความทุกข์ หลงติดยึดว่า
สุขนั้นเกิดจากการมีทรัพย์สมบัติไว้ใช้อย่างสะดวกสบายในชาตินี้เท่านั้น

เพราะเหตุนี้ พระพุทธศาสนาไม่ได้ปฏิเสธเรื่องทรัพย์ แต่สอนให้รู้จักทรัพย์ ประโยชน์และโทษ
ที่เกิดจากการมีทรัพย์ ซึ่งตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนานั้น มีหลักธรรมเพื่อความอยู่ดีทางเศรษฐกิจ
ซึ่งให้ไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อสร้างประโยชน์หรือความสุขในปัจจุบันที่มีชื่อว่า ทิฐุธรรมมีกัตถสัง
วัตตนิกธรรม 4 (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2551 : 18, 116) หรือหัวใจเศรษฐี คือ สอนให้รู้จัก
การแสวงหา การรักษา การควบคุมที่ดี และการใช้จ่ายทรัพย์ที่หามาได้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างมีเหตุผล
ซึ่งไม่ว่าจะเป็นคฤหัสถ์ผู้ครองเรือนหรือบรรพชิตก็ต้องมีหลักในการบริหารจัดการเช่นกัน ในทางโลก
ทรัพย์ภายนอกมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต คือ การให้ความสุขทางกาย โดยเฉพาะความคล่องตัวใน
การมีเงิน เพื่อใช้สอยอย่างเพียงพอและสามารถสนับสนุนส่งเสริมให้สร้างทรัพย์ภายในที่เป็นอริยทรัพย์ให้
มีอยู่ภายในใจ ด้วยการมีหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทาง ทั้งที่เป็นหลักธรรมและข้อปฏิบัติ
ที่เน้นความสำคัญกับคุณค่า หรือประโยชน์ที่แท้จริงของทรัพย์ ให้ใช้ทรัพย์เป็นอุปกรณ์ในการดำเนินชีวิต
ให้เกิดความสะดวกสบาย ไม่ใช่เป็นทาสของทรัพย์ จนเป็นเหตุให้ความเป็นมนุษย์ถูกทำลาย ซึ่งส่งผลต่อ
สุขภาพทั้งกายและใจให้ต้องทุกข์ยากลำบากในที่สุด ดังนั้นหลักการบริหารจัดการทรัพย์สมบัติ หรือการ
ใช้จ่ายทรัพย์ตามแนวโศกวิภาคซึ่งเป็นหลักที่พระพุทธเจ้าทรงประทานให้แก่ชาวพุทธ สำหรับเป็น
แนวทางในการใช้จ่ายทรัพย์เพื่อดำเนินชีวิต อาจกล่าวได้ว่าเป็นการใช้จ่ายทรัพย์เชิงพุทธ เป็นหลักการที่
สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี เพราะหลักโศกวิภาคนี้เป็นหลักที่พระพุทธเจ้าสอนให้
ชาวพุทธรู้จักวิธีในการวางแผนจัดการทรัพย์ (เงิน) ที่หามาได้ด้วยความสุจริตเพื่อใช้จ่ายในการดำเนินชีวิต
การรู้จักวางแผนทางการเงิน ถือเป็นจุดเริ่มต้นและเป็นส่วนสำคัญ ที่จะทำให้นักมนุษย์สามารถดำเนินชีวิตไป

ได้อย่างราบรื่นมีทิศทางที่ดีและมีความสุข ตามหลักการ วิธีการ การบริหารจัดการทรัพยากรตามหลักโภควิภาคนั้นเอง

อะไรเรียกว่าการบริหารจัดการทรัพยากรตามหลักโภควิภาค

คำว่า “โภควิภาค” คือ หลักการบริหารจัดการทรัพยากร โดยให้แบ่งทรัพยากรที่หามาได้ออกเป็นส่วนๆ หรือกองๆ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการนำไปใช้ ในหลักของโภควิภาค ได้กล่าวถึงการใช้จ่ายทรัพยากร การเก็บรักษาทรัพยากร การนำทรัพยากรไปลงทุนเพื่อให้ทรัพยากรงอกเงยขึ้นมาแนวคิดที่ปรากฏในหลักโภควิภาคนั้น สอดคล้องกับการวางแผนทางการเงินในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล การวางแผนทางการเงินในระบบธุรกิจ ต่างก็มีความสอดคล้องกับหลักโภควิภาคทั้งสิ้น คือ มีการวางแผนในการใช้จ่าย การวางแผนในการเก็บออมและการวางแผนในการลงทุน สาเหตุที่ทำให้ปัจจุบันนี้การมีความรู้ในเรื่องการวางแผนทางการเงินมีความสำคัญแก่คนในสังคมไทยมากกว่าสมัยก่อนก็เพราะว่า ปัจจุบันนี้คนเรามีอายุยืนยาวขึ้น การเตรียมเงินให้พร้อมและเพียงพอสำหรับใช้จ่ายตลอดชีวิตจึงมีความสำคัญในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน เพราะมนุษย์ในปัจจุบันนี้ไม่ได้มีความต้องการแค่ปัจจัย 4 ในการดำเนินชีวิต เพราะความต้องการของมนุษย์มีมากกว่าปัจจัย 4 มนุษย์แต่ละคนจึงพยายามแสวงหา ไขว่คว้าหาเงินหรือทรัพยากรเพื่อนำเงินไปแลกเปลี่ยนเป็นอย่างอื่น การมีความรู้หรือทักษะในการบริหารจัดการทรัพยากรหรือพูดในภาษาปัจจุบันว่าการบริหารเงินจึงมีความสำคัญ เพราะความสามารถในการบริหารเงินจะทำให้มีเงินใช้อย่างไม่ฝืดเคืองไม่ตกเป็นทาสของเงิน ในการใช้จ่ายทรัพยากรเพื่อการดำเนินชีวิตเพื่อให้ชีวิตมีความสุขไม่ประสบกับปัญหาด้านการเงินนั่นเอง

ในความรู้สึกของคนทั่วไป การกินหรือการบริโภคเป็นเรื่องง่ายๆ ไม่มีอะไรซับซ้อน แต่ในความเป็นจริงแล้ว การกินละไว้ในฐานที่เข้าใจว่า คือการกินอาหาร ตามหลักพุทธปรัชญาที่อิงหลักการของโภควิภาค 4 นั้น จะเห็นได้ว่าเงินที่ถูกจัดสรรออกมาส่วนนั้นมีเพียงส่วนแรกและถือเป็นหนึ่งในสี่ส่วน ซึ่งคิดเป็น 25% ของเงินทั้งหมด มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้จ่ายเลี้ยงตน เลี้ยงครอบครัว และเมื่อพิเคราะห์ให้ลึกลงไปอีกในการใช้จ่ายเลี้ยงตน เลี้ยงครอบครัว ก็ไม่ใช่จะมีแต่เรื่องของการกินเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงเรื่องของการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคอีกด้วย เช่น ค่าเดินทาง ค่าท่องเที่ยว ค่าซื้อของใช้ต่างๆ เป็นต้น ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการกินเลย ดังนั้นจะเห็นได้ว่า พระพุทธองค์มีความประสงค์ให้เราใช้จ่ายเงินไปในเรื่องของการกินไม่มากนัก เพราะตามความเป็นจริงแล้ว “เรากินเพื่ออยู่ ไม่ใช่อยู่เพื่อกิน” การบริโภคจึง หมายถึง การบำบัดความต้องการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น บริโภคคุณค่าที่แท้จริง

การบริโภคพุทธปรัชญาตระหนักถึงความจริงข้อนี้ จึงให้ความสำคัญแก่การบริโภคในฐานะกิจพื้นฐาน
เพื่อการพัฒนาชีวิต โดยทั่วไปมักเข้าใจกันว่า พุทธปรัชญานั้นมุ่งแต่การพัฒนาในด้านจิตใจอย่างเดียว
แต่แท้จริงแล้ว การพัฒนาในทางพุทธปรัชญาครอบคลุมทั้งเรื่องกายใจ และความสัมพันธ์กับ
สิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นสังคมและธรรมชาติ การทากรรมฐานหรือบำเพ็ญเพียรทางจิต แม้จะเป็นจุดเด่น
ของพุทธปรัชญา แต่ก็มีวิถีทางเดียวเท่านั้นในการพัฒนาตน แม้แต่การบริโภคก็เป็นวิถีทางสำคัญใน
การพัฒนาตนอย่างครอบคลุมทุกความหมายได้เหมือนกัน” (พระไพศาล วิสาโล, 2553) ดังนั้นการใช้
จ่ายเงินเพื่อการกินไม่จำเป็นต้องใช้เงินอะไรมากมาย เพราะเรากินแค่อิ่มและได้คุณค่าทางโภชนาการ
ตามที่ร่างกายต้องการก็เพียงพอแล้ว อย่างน้อยที่สุดก็อยู่บนทางสายกลาง ที่ไม่มากเกินไปและไม่น้อย
เกินไป หรือที่เรียกว่า “มัชฌิมาปฏิปทา” อันเป็นหลักการครองชีวิตของผู้ฝึกอบรมตน ผู้รู้เท่าทันชีวิต
ไม่หลงมกมาย มุ่งผลสำเร็จ คือ ความสุข สะอาด สว่าง สงบ เป็นอิสระ ที่สามารถมองเห็นได้ในชีวิตนี้
(พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต, 2539) นั่นก็คือ กินอาหารโดยคำนึงถึงคุณค่าภายในไม่ใช่คุณค่าภายนอก
นั่นเอง

กล่าวสรุปได้ว่า หลักการของโภควิภาค นั่นก็คือ การจำแนก หรือการเงินออกเป็นส่วน เพื่อ
สะดวกในการบริหารจัดการ หรือเพื่อสะดวกในการใช้สอย จากที่กล่าวมา เมื่อพูดถึงโภค ย่อมหมายถึง
เงินด้วย บางครั้งเรียกโภคทรัพย์ หรือโภคสมบัติ โภควิภาคปัจจุบันหมายถึง การบริหารการคลัง หรือ
การบริหารการเงินเพื่อไปสู่อิสรภาพทางการเงิน ซึ่งการรู้จักบริหารจัดการทางการเงินหรือการบริหาร
ทรัพย์สมบัติที่หามาได้อย่างยากลำบากด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมสามารถทำให้ชีวิตตนเองไม่
ประสบความยากลำบากในการดำเนินชีวิต และสังคมต่อไปในอนาคต

หลักการการบริหารจัดการทรัพย์ตามหลักโภควิภาค

หลักการของโภควิภาค คือ มุ่งเน้นไปจัดสรรทรัพย์ที่หามาได้ด้วยความเพียรพยายาม
เพราะพระพุทธองค์ตระหนักดีว่า หากมีทรัพย์แต่ไม่รู้จักจัดสรรทรัพย์ ไม่นานทรัพย์ที่มีอยู่ก็จะ
อันตรธานหายไปจนหมดสิ้นไม่เหลืออะไร ด้วยเหตุนี้การจัดสรรทรัพย์จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดา
เนินชีวิตที่ต้องกิน ต้องใช้เงิน ทั้งนี้ทั้งนั้นก็เพื่อให้มีความสุขความสมบูรณ์จากการมีทรัพย์ที่ยั่งยืน
พร้อมทั้งเป็นการเกื้อกูลต่อตนเองและบุคคลรอบข้างอีกด้วย ซึ่งปรากฏชัดในเชิงประจักษ์เมื่อครั้ง
พุทธกาลพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสถึงตระกูลที่ยั่งยืนมั่นคงหาทรัพย์โดยชอบธรรมและรวบรวมไว้ แล้ว
รู้จักการแบ่งปันออกเป็นส่วนๆ ตามวัตถุประสงค์ในการจัดการที่แตกต่างกัน หลักโภควิภาคและวิธีของ

โกควิภาค ดังที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ว่า “บัณฑิตผู้สมบูรณ์ด้วยศีล ย่อมสว่างช่วงโชติดังดวงไฟเมื่อ
บุคคลสะสมโภคทรัพย์ อยู่ดังตัวผึ้งสร้างรัง โภคทรัพย์ของเขาก็ย่อมเพิ่มพูนขึ้น ดุจจอมปลวกที่ตัว
ปลวกก่อ ขึ้น ฉะนั้น คุณให้สติในตระกูลผู้มีความสามารถ ครั้นรวบรวมโภคทรัพย์ได้อย่างนี้แล้วพึงแบ่ง
โภคทรัพย์ออกเป็น 4 ส่วน คือส่วนหนึ่งใช้สอย 2 ส่วนใช้ประกอบการงาน ส่วนที่ 4 เก็บไว้ด้วยหมาย
ใจว่าจะใช้ในยามมีอันตรายจึงผูกมิตรไว้ได้” (พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย 11/265/211)

หลักโกควิภาคแบ่งโกคเป็น 4 ส่วน (พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต, 2546) ในการแบ่งทรัพย์
โดยจัดสรรเป็น 4 ส่วน คือ (1) เอเกน โภเคน ภูณเชยฺย ได้แก่ แบ่ง 1 ส่วน สำหรับใช้จ่ายเลี้ยงตน
เลี้ยงครอบครัว เลี้ยง คนที่ควรบำรุงเลี้ยงและทาประโยชน์การจัดแบ่งเงินส่วนนี้ไว้ก็เพื่อใช้จ่ายภายใน
บ้าน การเลี้ยงดูครอบครัว การเลี้ยงดูบุพพการี หรือบุคคลที่อยู่ในการดูแลของผู้ถือทรัพย์ เป็นส่วน
สร้างเสริมคุณภาพชีวิตคือตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของร่างกาย (2) ทวิทิ กมม ปโยชเย
ได้แก่ แบ่ง 2 ส่วนสำหรับใช้เป็นทุนประกอบการงานลงทุนประกอบอาชีพ ที่สุจริตเป็นส่วนที่จัดแบ่งไว้
เพื่อการทำธุรกิจการงาน เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพที่จัดไว้ 2 ส่วนนั้น เพราะให้ความสำคัญว่า
การลงทุนเพื่อประกอบธุรกิจการงาน จัดว่าเป็นการพัฒนาอาชีพให้ก้าวสู่ระดับที่สูงขึ้น และเมื่อระดับ
หน้าที่การงานก้าวหน้ามากขึ้น ก็เป็นปัจจัยส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดสรรส่วนอื่นๆ พัฒนามาก
ขึ้นด้วย การจัดสรรทรัพย์ส่วนนี้เอง ที่จะเป็นตัวชี้วัดการพัฒนาระดับฐานะให้ก้าวขึ้นสู่ระดับที่สูงขึ้น
ได้ เพราะหากมีอาชีพการงานหรือทุนในการประกอบอาชีพที่ขัดสน การจัดสรรทรัพย์เพื่อใช้ใน
กิจกรรมอื่นๆ ย่อมอึดขัดขัดสนไปด้วย และ (3) จตุตถณฺจ นิชาเปยฺย ได้แก่ แบ่งส่วนที่สี่สำหรับเก็บไว้
ใช้ในคราวจำเป็นเร่งด่วน คือการจัดสรรทรัพย์ไว้เพื่อใช้ในคราวฉุกเฉิน หรือเหตุการณ์ที่ไม่ได้คิดหรือ
วางแผนไว้ล่วงหน้า เช่นการเจ็บไข้ได้ป่วย หรืออุบัติเหตุ เป็นต้น ทั้งนี้การจัดสรรทรัพย์ส่วนนี้ไว้จะเป็น
ประโยชน์อย่างยิ่ง เมื่อเหตุการณ์เร่งด่วนนั้นเกิดขึ้น การดำเนินการช่วยเหลือจะเป็นไปได้โดยสะดวก
รวดเร็วขึ้น ซึ่งหากขาดการจัดสรรส่วนนี้แม้จะสามารถดำเนินการได้ แต่ก็อาจเป็นอุปสรรคจนอาจไม่
ทันเวลาก็เป็นได้ (พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย 11/244/159)

หลักการของโกควิภาค ก็คือ การแบ่งทรัพย์หรือการจัดการบริหารทรัพย์สมบัติที่หามาได้
ออกเป็น 4 ส่วน คือส่วนหนึ่งสำหรับใช้เลี้ยงชีวิตทั้งของตนเอง ครอบครัวและญาติมิตร ให้มีความสุข
คิดเป็น 25 % อีกสองส่วนสำหรับการลงทุนเพื่อทำให้ทรัพย์งอกเงยเพิ่มพูนขึ้นมาคิดเป็น 50 % และ
อีกหนึ่งส่วนสำหรับเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็นเช่นเกิดทุกข์ภัย โจรภัย อุทกภัย ราชภัย อัคคีภัย หรือการ

ได้รับเหตุอันไม่คาดฝันเช่นเกิดอันตรายต่างๆ เป็นต้นคิดเป็น 25 % เมื่อรวมกันทั้งหมดก็เป็น 100 %
พอดี

วิธีการการบริหารจัดการทรัพย์สินตามหลักโศกวิภาค

มนุษย์เราเมื่อแสวงหาและสะสมทรัพย์ได้แล้ว ขั้นตอนต่อไป ก็คือ การใช้จ่ายทรัพย์เพื่อการบริโภค ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สำคัญของมนุษย์ ที่เรียกว่า ทุนนิยม เพราะมนุษย์ต่างแสวงหาทรัพย์มาเพื่อบริโภคอันเป็นการสนองต่อความต้องการหรือความอยากของตนเองการบริโภคนั้นมีทั้งบริโภคตามความจำเป็นในการดำเนินชีวิตซึ่งเป็นไปตามหลักปัจจัยสี่ซึ่งเป็นความจำเป็นพื้นฐานของชีวิตมนุษย์ และการบริโภคที่เกินความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตแต่เป็นการบริโภคเพื่อตอบสนองความอยาก การใช้จ่ายทรัพย์เพื่อบริโภคนั้น ถ้าไม่มีการวางแผนในการใช้จ่ายให้ดีแล้วย่อมประสบปัญหาในการดำเนินชีวิตเพราะจะทำให้ทรัพย์ที่มีอยู่ไม่พอต่อการใช้จ่าย การรู้จักวางแผนในการใช้จ่ายหรือที่เรียกว่าการรู้จักวางแผนทางการเงินจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นไม่ว่าจะอยู่ในอาชีพอะไรจะเป็นเกษตรกร ข้าราชการ หรือพ่อค้าถ้ารู้จักวางแผนในการใช้จ่ายย่อมทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ในหลักของโศกวิภาค 4 นั้น พระพุทธเจ้าตรัสให้แบ่งทรัพย์ออกเป็น 4 ส่วนเพื่อให้สามารถนำหลักโศกวิภาคไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบในการศึกษาวิธีการของโศกวิภาคดังนี้

1) การใช้ทรัพย์ส่วนที่ 1

การใช้ทรัพย์ส่วนที่ 1 เพื่อการใช้จ่ายสำหรับตนเองและครอบครัวเป็นการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค พระพุทธเจ้าตรัสไว้เป็นข้อแรกในหลักของโศกวิภาค เนื่องจากการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเป็นกิจกรรมที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เป็นเรื่องชีวิตว่าชีวิตและครอบครัวจะเจริญก้าวหน้าหรือล้มเหลวก็อยู่ที่การรู้จักใช้รู้จักจ่าย เรียกว่ารู้จักการวางแผนในการใช้จ่ายคือให้มีสติ ไม่ให้หลงไปกับการโฆษณาเพื่อกระตุ้นให้เราใช้จ่ายเพื่อบริโภคอย่างเกินพอดี หรือเกินความจำเป็น เพราะสัจของบางอย่างไม่จำเป็นต่อเราในสิ่งที่เราจะหาบริโภค หรือสัจของบางอย่างเรามีอยู่แล้วก็ไม่จำเป็นต้องไปหาใหม่อีก ให้อายจ่ายสมดุลกับรายรับไม่ให้ร่นแค้นหรือฝืดเคืองเกินไป และก็ไม่ให้ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยจนประสบปัญหาทางการเงิน เพราะเมื่อประสบปัญหาทางการเงินหรือที่เรียกว่าเงินไม่พอใช้แล้ว ย่อมมีปัญหาอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย เช่น ปัญหาการทุจริต คอร์รัปชัน อาชญากรรม เป็นต้น การรู้จักวางแผนหรือการจัดสรรทรัพย์เพื่อการใช้จ่ายจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ดังคำพูดที่ว่า “การหาเงินเป็นเรื่องสำคัญ แต่การรู้จักใช้เงินเป็นเรื่องสำคัญกว่า” ทรัพย์หรือเงินจึงมี

อิทธิพลต่อการกำหนดกลไกต่างๆ ในสังคม เช่นทำให้สถานะทางสังคมของคนใดคนหนึ่งเปลี่ยนแปลงไปจากคนที่ไม่มีเงิน เป็นคนมีเงิน มีผู้คนที่ให้ความเคารพยกย่อง เงินอาจเป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตของคน เช่นคนจนกินข้าวราดแกง กินกวยเตี๋ยวริมฟุตบาทคนรวยกินहु่นลามอาหารตามห้างหรือร้านที่โด่งดัง เงินยังเป็นตัวกำหนดการศึกษาที่เน้นการผลิตคนเพื่อสนองตอบระบบเศรษฐกิจหรือการจ้างงาน หลักสูตรใดจะเปิดได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับว่าตลาดแรงงานมีความต้องการมากน้อยเพียงใด หรือเปิดแล้วจะทำให้มีรายได้เข้าสถาบันหรือไม่ ดังนั้น การใช้ทรัพย์สินส่วนที่ 1 เพื่อการใช้จ่ายสำหรับตนเองและครอบครัวเป็นการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค มี 3 วิธี ดังนี้

1.1) วิธีการใช้จ่ายทรัพย์สินตามหลักโยนิโสมนสิการ จะเห็นได้ว่า พระพุทธเจ้าให้ความสำคัญต่อโยนิโสมนสิการเป็นอย่างมาก เพราะเป็น การทำในใจโดยอุบายอันแยบคาย หรือการคิดอย่างมีหลัก มีวิธีการคิดในการใช้จ่ายทรัพย์สินเพื่อการบริโภคจึงต้องให้มีความสมดุลกับรายได้ การใช้จ่ายใช้สอยซื้อของที่ตนเองต้องการเป็นเรื่องสนุก หลายคนมีสติในการใช้จ่าย แต่หลายคนก็ขาดสติใช้จ่ายจนเกิดความเดือดร้อนในเรื่องเงินทองซึ่งมีผลกระทบไปถึงการดำเนินชีวิตด้วย บ่อยครั้งคนที่เริ่มเดือดร้อนเรื่องเงินยังไม่ตระหนักถึงสถานะของตนเองเพราะไม่มีไฟแดงกะพริบเตือนเป็นสัญญาณให้ทราบที่กำลังใช้จ่ายเกินตัว กินอยู่เกินฐานะ และชีวิตในอนาคตกำลังจะลำบากสิ่งที่อาจจะเป็นตัวแทนของไฟแดงกะพริบ ได้แก่ (1) รายได้ส่วนหนึ่งถูกใช้ชำระหนี้เพิ่มมากขึ้นทุกที (2) จ่ายเงินชำระหนี้บัตรเครดิตหรือเงินกู้ด้วยจำนวนเงินต่ำสุดเท่าที่เจ้าหนี้จะยอมได้ (3) ใช้เงินเต็มวงเงินกู้ของบัตรเครดิต (4) ต้องเอาเงินส่วนที่ตั้งใจไว้ทำอย่างอื่นมาจ่ายชำระเงินตามใบเรียกเก็บเงิน (5) ใช้บัตรเครดิตชำระเงินสำหรับหลายสิ่งทั้งๆ ที่แต่เดิมใช้เงินสด (6) ชำระเงินตามใบเรียกเก็บเงินเกินกำหนดเวลาอยู่เรื่อยๆ (7) ผัดผ่อนไม่ไปหาหมอหรือหมอฟัน เพราะเงินตึงมือ (8) ถูกเตือนให้จัดการกับบิลค้างชำระอยู่บ่อยๆ (9) ทำงานล่วงเวลาหรือหาเงินพิเศษตัวเป็นเกลียวเพื่อหาเงินสดมาชำระบิลที่ส่งมาเรียกเก็บ (10) หากต้องออกจากงานที่ทำอยู่ก็จะเกิดปัญหาการเงินขึ้นมาทันที และ (11) นึกกังวลถึงเรื่องเงินอยู่เสมอ (วรากร สามโกเศศ, 3549, หน้า 103)

1.3) วิธีการใช้จ่ายทรัพย์สินตามหลักโภคาทิยะ เมื่อทำงานและเก็บสะสมทรัพย์สินได้พอสมควรแล้ว ต้องนำทรัพย์สินมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์โดยการเลี้ยงดูตนเอง ครอบครัว ช่วยเหลือสังคม ให้ได้รับประโยชน์จากการมีทรัพย์สินของตนเอง การมีทรัพย์สินแล้วไม่ใช้ให้เกิดประโยชน์เป็นสิ่ง ไม่ถูกต้อง และผิดหลักการเกี่ยวกับทรัพย์สินในทางพระพุทธศาสนา ดังนั้นวิธีการใช้จ่ายเมื่อได้ทรัพย์สินมาแล้ว พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในโภคาทิยสูตร (อง. ปญจก. (ไทย) 33/87/139) คือ เมื่อหาทรัพย์สินมาได้ด้วยน้ำพักน้ำแรงด้วยการประกอบการทำงานอันสุจริตแล้ว ควรใช้จ่ายทรัพย์สินเพื่อเลี้ยงตนเอง ครอบครัวตามหลัก

โภคอาทียะคือหลักของการใช้จ่ายทรัพย์เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด คือ (1) ใช้จ่ายเพื่อเลี้ยงตัวเอง เลี้ยงบิดามารดา บุตรภรรยาและคนในปกครองทั้งหลายให้มีความสุข (3) ใช้จ่ายเพื่อบำรุงมิตรสหายและผู้ร่วมกิจการงานให้มีความสุข (3) ใช้จ่ายเพื่อปกป้องรักษาสวัสดิภาพทำตนให้มั่นคงปลอดภัย (4) ทำพลี คือ ใช้จ่ายเพื่อบำรุงและบูชา 5 อย่าง (4.1) ญาติพลี สงเคราะห์ญาติ (4.3) อติถิลีพลี ต้อนรับแขก (4.3) ปุพพเปตพลี ทำบุญหรือสักการะผู้ล่วงลับ (4.4) ราชพลี บำรุงราชการด้วยการเสียภาษีอากรเป็นต้นและ (4.5) เทวตาพลี ถวายเทวดา คือทำบุญอุทิศสิ่ง ที่เคารพบูชาตามความเชื่อถือ และ (5) อุปถัมภ์บำรุงพระสงฆ์และเหล่าบรรพชิตผู้ปฏิบัติ ปฏิบัติชอบ ผู้ไม่ประมาทหมั่นมา จะเห็นได้ว่า วิธีการใช้จ่ายทรัพย์ตามแนวโภคอาทียะถือว่าเป็นการใช้จ่ายทรัพย์ที่เป็นวิถีพุทธอีกวิธีหนึ่ง เมื่อทำได้ตามที่พระพุทธเจ้าสอนไว้ย่อมทำให้คนในสังคมมีความสุข เพราะการใช้จ่ายทรัพย์ตามวิธีของโภคอาทียะนี้เป็นการใช้จ่ายที่ไม่เห็นแก่ตัว คือไม่ได้เป็นการใช้จ่ายที่มุ่งเพื่อประโยชน์ของตนเองอย่างเดียวแต่เป็นการใช้จ่ายเพื่อสังคมและส่วนร่วมด้วย การใช้จ่ายทั้ง# ห้าข้อนี้พระพุทธเจ้าไม่ได้ให้แบ่งทรัพย์เพื่อจ่ายเท่าๆกันในทุกข้อแต่พระองค์บอกบอกว่าเมื่อได้ทรัพย์มาแล้วควรนำไปใช้จ่ายอะไรบ้าง ซึ่งวิธีการใช้จ่ายที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้นี้พระองค์ไม่ได้มุ่งให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและครอบครัวเท่านั้นแต่มุ่งให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติและศาสนาด้วย ซึ่งแตกต่างจากการใช้จ่ายทรัพย์ของคนทั่วไปที่มุ่งแต่เพื่อการบริโภคสำหรับตนเองหรือครอบครัวเท่านั้น

1.3) วิธีการใช้จ่ายตามหลักสมชีวิตา กล่าวคือ การใช้จ่ายตามหลักสมชีวิตา (อง.ทสก. (ไทย) 34/193/91) คือ การเลี้ยงชีวิตแต่พอดีไม่ให้ฝืดเคืองหรือฟุ่มเฟือยเกินไปให้รายได้อยู่เหนือรายจ่าย ความสำคัญของสมชีวิตา ก็คือ การดำรงชีวิตอยู่อย่าง พอดี พอมี พอกิน และพอเพียง คือ ไม่ให้ฝืดเคืองเกินไปและไม่ฟุ่มเฟือย การจะทำได้เช่นนี้ต้องมีการวางแผนทางการเงินที่ดี คือ ต้องรู้ว่าตัวเองมีเงิน (ทรัพย์) อยู่เท่าไร ต้องมีการใช้จ่ายอะไรบ้างในแต่ละวันและจะสามารถหาเงิน (ทรัพย์) มาได้อีกเท่าไร ก็คือการรู้จักทำบัญชีรายรับรายจ่ายนั่นเอง ยิ่งทำได้ละเอียดเท่าไรจึง ทำให้เราสามารถบริหารเงิน (ทรัพย์) ที่เรามีอยู่ให้สมดุลกับการดำเนินชีวิตได้มากเท่านั้น เพราะจะช่วยให้สามารถประเมินรายรับ-รายจ่ายของตนเองในช่วงเวลาหนึ่งๆ ได้ เช่น รายรับ-รายจ่ายในหนึ่งวัน หนึ่งเดือน หรือหนึ่งปี เป็นต้นไป นอกจากนี้แล้วเราต้องประเมินสินทรัพย์ที่มีอยู่ด้วยไม่ว่าจะเป็นสินทรัพย์ที่อยู่ในรูปของเงินสด รถ บ้านหรือที่ดิน ฯลฯ รวมถึงภาระหนี้สิน ทั้งระยะสั้น และระยะยาว เพื่อนำ ไปประมาณการและวางแผนทางการเงินในขั้นต่อไป (พระครูสิริปริยัติธำรง (พิสิฐ ชุตินฺธโร). 3554)

ในปัจจุบันนี้การมีความรู้ในการวางแผนทางการเงิน (ทรัพย์สิน) ถือเป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตเป็นอย่างยิ่งเป็นเรื่องที่น่าอัศจรรย์ว่าพระพุทธเจ้าซึ่งเป็นศาสดาของชาวพุทธได้ตรัสให้เห็นถึงความสำคัญในการรู้จักใช้จ่ายทรัพย์สินเพื่อดำเนินชีวิตไว้เมื่อสองพันห้าร้อยกว่าปีมาแล้ว และสิ่งที่พระองค์ตรัสไว้ก็ยังไม่ล้าสมัยในปัจจุบันนี้แต่กลับเป็นสิ่งที่ทันสมัยเพราะปัจจุบันมีหลักสูตรและองค์ความรู้มากมายที่สอนเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงิน หรือสอนเกี่ยวกับการใช้จ่ายทรัพย์สิน การไม่รู้จักบริหารจัดการค่าใช้จ่ายของตนเองให้เหมาะสมกับเงินที่หา มาได้ การใช้เงินโดยไม่มีเป้าหมายทางการเงินอย่างเหมาะสม การไม่รู้จักทางเลือกในการรักษาและเพิ่มมูลค่าของเงิน รวมทั้งความไม่มีวินัยทางการเงิน อาจทำให้เราต้องทำงานหนักไปตลอดทั้งชีวิตเพื่อให้มีเงินใช้จ่ายเฉพาะหน้า การวางแผนการเงินเป็นทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับทุกคน เราควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวางแผนการเงินของตนเองอย่างรอบด้านทั้งในการหาเงิน การใช้เงิน การเก็บรักษาและการเพิ่มมูลค่าเงินอย่างชาญฉลาด ที่สำคัญเราต้องลงมือปฏิบัติ เพื่อสร้างนิสัยทางการเงินที่ดี ใครอยากสบายทั้ง ในวันนี้และวันข้างหน้า คงต้องเริ่ม วางแผนการเงินตั้งแต่เดี๋ยวนี้ คนส่วนใหญ่คุ้นเคยกับ “การใช้เงิน” ก่อนที่จะ “หาเงินได้” โดยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ให้เงินเราใช้ตั้งแต่เรายังเป็นเด็ก เราจึงมีความสุขจากการใช้เงินทั้งที่ยังหาเงินไม่ได้ ต่อมาเมื่อเราหาเงินได้เอง การจากทำงาน ปัญหาทางการเงินจึงเกิดขึ้นเพราะคิดว่าการหาเงินได้มากขึ้นจะสร้างความสุข ความสบายในชีวิตได้มากขึ้นแต่กลายเป็นว่าเงินที่หาได้เพิ่มขึ้นกลับไม่เคยเพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเลย การมีความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินจึงเป็นสิ่ง สำคัญ ซึ่งถ้าเราทำได้ตามที่พระพุทธเจ้าสอนไว้ในวิธีการใช้จ่ายตามหลักการที่กล่าวมาคือการใช้จ่ายอย่างมีสติพิจารณาถึงความจำเป็น คุณค่า ประโยชน์และมีใช้ประโยชน์ของสิ่ง ที่เราต้องการย่อมสามารถทำให้เราหลุดพ้นจากปัญหาทางการเงินได้ นอกจากนี้หลักของโภคอาทิยะคือประโยชน์ที่พึงถือเอาหรือที่พึงใช้จ่ายเมื่อมีโภคะหรือมีทรัพย์สินย่อมเป็นหลักที่ช่วยให้ตนเองครอบครัว สังคมอยู่อย่างมีความสุขได้ เพราะหลังการใช้จ่ายแบบโภคอาทิยะไม่ได้เน้นเฉพาะการใช้จ่ายเพื่อตนเองหรือครอบครัวเท่านั้น แต่หลักนี้ยังครอบคลุมถึงการใช้จ่ายแก่สังคมวัฒนธรรมหรือศาสนาอีกด้วย เมื่อสามารถใช้จ่ายหรือมีความเข้าใจในการใช้จ่ายตามหลักทั้ง# สองที่กล่าวมาแล้วหลักการใช้จ่ายแบบสมชีวิตาย่อมเกิดขึ้นการใช้ชีวิตอย่างพอดี พอเพียงและมีความสุขโดยไม่มีปัญหาทางการเงินย่อมมีได้ การใช้จ่ายทรัพย์สินตามที่กล่าวมาอาจกล่าวได้ว่าเป็นการใช้จ่ายแบบวิถีพุทธ (พระครูสิริปริยัติธำรง (พิสิฐ ชุตินธโร). 3554)

3) ทรรศนะส่วนที่ 3

ทรรศนะส่วนที่ 3 เก็บทรรศนะไว้ใช้ในยามจำเป็น กล่าวคือ ในหลักโภควิภาค 4 พระพุทธเจ้าให้จัดสรรทรรศนะอีกส่วนหนึ่งหรือประมาณ 35 % สำหรับเก็บหรือออมไว้ใช้ในยามจำเป็น ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความรอบคอบ ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต การเก็บออมก็คือการรู้จักประมาณตน ลดความฟุ้งเฟ้อ รู้จักเก็บเงินที่หามาได้จากการประกอบอาชีพที่สุจริตเพื่อเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็นซึ่งอาจจะเป็นความเจ็บป่วย การได้รับอุบัติเหตุอย่างไม่คาดคิดสิ่งเหล่านี้เราไม่สามารถทราบล่วงหน้าว่าจะเกิดแก่เราหรือคนในครอบครัวเราเมื่อไร การมีเงินเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็นจึงเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นการเตรียมความพร้อมและเป็นการใช้ชีวิตอย่างไม่ประมาท การที่จะมีเงินเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็นได้นั้น ต้องมีการใช้จ่ายอย่างประหยัดเพราะการใช้จ่ายอย่างประหยัดทำให้มีเงินเหลือเก็บทำให้สามารถเก็บออมเงินไว้ใช้ได้ให้ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและการพัฒนาชีวิตของเรา ไม่ว่าจะเป็นการออมเงินและออมทรัพยากรอื่นหากจะแยกให้เห็นเป็นเรื่องราว ดังนี้ (1) ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง กิจที่ประเสริฐกล่าวคือ เป็นกิจที่ช่วยให้ชีวิตดำรงอยู่และเปิดโอกาสให้คนได้พัฒนาชีวิตคนให้เจริญ ให้สูงขึ้นได้ การประกอบอาชีพ เช่น การปลูกพืชผักเพื่อบริโภค เพื่อแจกจ่ายแก่เพื่อนบ้าน หรือเพื่อจำหน่ายให้ได้เงินมา เพื่อนำไปแลกกับปัจจัยด้านอื่น เช่น ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยานพาหนะ เป็นต้น เรียกกันว่าเป็นเรื่องกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ คือ เรื่องการผลิต การแจกจ่าย และการบริโภค เงินเป็นตัวกลางของการแลกเปลี่ยนหรือซื้อขายปัจจัยทั้งหลายจึงมีความสำคัญต่อการดำรงชีพสูงมากโดยเฉพาะปัจจุบัน การจะมีเงินได้ก็เป็นเรื่องยาก ดังนั้นเมื่อได้มาก็ต้องรู้จักประหยัดรู้จักออมเพื่อแลกเปลี่ยนสิ่งของปัจจัยในการดำรงชีพต่อไป (2) ด้านสังคม ในกระบวนการออมถ้ารวมกลุ่มการออมตั้งแต่วัยครอบครัว ชุมชนหมู่บ้าน ตำบล ถึงจังหวัดที่ปฏิบัติกันอยู่ขณะนี้เห็นได้ชัดว่า มีผลดีด้านสังคม คือ เป็นกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ให้คนคิดถึงกันเอื้ออาทรต่อกัน หรือรักกันมากขึ้นอย่างกรณีการออมสังฆะลดรายจ่ายวันละ 1 บาท เป็นเครื่องมือให้คนที่เป็สมาชิกคิด เอื้ออาทรต่อเพื่อนสมาชิก ต่อผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ และได้มีส่วนช่วยเพื่อนตั้งแต่วันสิ้นตามาดูโลกจนถึงวันตาย ถ้าได้ปฏิบัติกันอย่างจริงจังก็จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัวและชุมชนได้ทางหนึ่ง (3) ด้านวัฒนธรรม กิจกรรมที่คนส่วนใหญ่ถือปฏิบัติกันอย่างแพร่หลาย มีสาระทั้งที่เป็นความรู้ ความคิด การปฏิบัติที่มีแบบแผนแน่นอน และทำอย่างต่อเนื่อง และให้ผลเป็นความดีแก่ผู้ปฏิบัติ เราจัดว่าเป็นวัฒนธรรม พฤติกรรมการออม กิจกรรมการออม ผลการออมมีลักษณะเช่นว่านี้ จึงจัดว่าเป็นวัฒนธรรมสำคัญของชุมชนได้อย่างหนึ่ง ถ้าได้ปฏิบัติกันอย่างจริงจังตลอดไป เพราะเนื่องในของการอมนั้น มีองค์ประกอบของความเป็นวัฒนธรรมครบถ้วน คือ มีทั้งองค์ความรู้ วิธีปฏิบัติ

และผลการปฏิบัติที่ชัดเจน ให้ประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติได้ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านกายด้านสังคมด้านใจและด้านจิตวิญญาณ (4) ด้านการศึกษา ภาพรวมทางกระบวนการการอบรมเป็นเรื่องของการเรียนรู้ การฝึกตนเอง ผู้ทำการอบรม หรือเป็นสมาชิกกลุ่มเพื่ออบรมเพราะต้องรู้หลักคิด หลักการและหลักปฏิบัติ ตลอดถึงผลลัพธ์ที่พึงได้พึงมี การที่ทุกคนเดินเข้าสู่กระบวนการนี้ ได้ชื่อว่าเดินเข้าสู่กระบวนการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง ดังได้กล่าวแล้วในตอนต้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนี้อย่างตั้งใจจะเรียนรู้ก็จะได้รับประโยชน์ส่วนนี้ อย่างครบถ้วน โดยไม่รู้ตัว และจะพบว่าตนเองเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นทั้ง ด้านการรู้การคิดการพูด และการทำ (5) ด้านทรัพยากรธรรมชาติแวดล้อม ดิน น้ำ ป่า เขา สัตว์ พืชที่เราได้เห็น อยู่รอบๆ ตัวเรา บ้านเรา ชุมชนเรา คือ ชีวิตเรา เพราะว่า เราต้องอาศัยดิน น้ำ ป่า เขา พืช สัตว์เหล่านั้น จึงมีชีวิตอยู่ได้ ดิน หาด น้ำแห้ง ฝนแล้ง ป่าถูกเผา ภูเขาพัง สัตว์ล้มตายด้วยโรคบางชนิด ภาวะเช่นนี้ คือ สัญญาณเตือนภัยอันใหญ่หลวง ได้เกิดขึ้นแก่มนุษย์แล้ว เพราะเราเป็น อยู่ได้ พัฒนาได้ ก็โดยอาศัยสิ่ง เหล่านี้ การพูดถึงการอบรมทรัพยากรหรือทรัพยากรธรรมชาติ จึงเป็นเรื่องใหญ่ยิ่ง เท่ากับออมชีวิต เงินทองจะมีความหมายก็เมื่อมีสิ่งนี้ เมื่อไม่มีสิ่งนี้ เงินทองก็หมดความหมาย กลายเป็นเศษกระดาษ เศษโลหะที่กินไม่ได้ ช่วยชีวิตมนุษย์ไม่ได้เลย การใช้เงินเพื่อจัดการทรัพยากรให้คงอยู่ในภาวะปกติจึงเป็นเรื่องต้องคิดต้องทำ (6) ด้านการพัฒนาชีวิต การอบรมเป็นเรื่องการเรียนรู้ การคิด และ การทำ การอบรมที่เริ่มด้วยการเรียนรู้เรื่องสัจจะ คือ ความจริงที่รู้ ที่คิด ที่พูด ที่ทำของตนเอง จะต้องพูดจริง ทำจริงคิดจริง และรู้จริงนั้น นับเป็นการเรียนรู้เพื่อรู้จักตนเอง รู้จักความสัมพันธ์ระหว่างคนกับผู้คนในครอบครัว ในชุมชน เป็นต้น โดยเฉพาะคนในครอบครัว มีภรรยา หรือสามี และลูกๆ รวมปู่ย่าตายาย ถ้าคนในครอบครัวรู้จักสัจจะ คือ ความซื่อสัตย์ ซื่อตรง จริงใจ จริงวาจา จริงการกระทำกัน รู้จักข่มใจในบางโอกาสบางกรณี รู้จักอดทนอดกลั้น รู้จักสละสิ่ง ของให้แก่กัน และรู้จักสละอารมณ์มัวหมอง เป็นต้น ก็มีคุณค่าต่อชีวิตของคนในครอบครัว อย่างมากมายแล้ว ยิ่งไปกว่านั้น ถ้าได้ศึกษาให้ลึกกลงไปในสัจจะของชีวิตทั้ง ที่ตนเอง ผู้อื่น สิ่งอื่นรอบๆ ตัวอีกด้วยแล้ว ก็ยังเพิ่มคุณประโยชน์ให้อีกมากมาย จนถึงขั้น เข้าใจสัจธรรม ทั้งที่ตนเองผู้อื่น และสิ่งอื่น ก็ถือว่า ถึงขั้น สุดยอดของการพัฒนาชีวิตแล้ว (พระครูสิริปริยัติธำรง (พิสิฐ ชุตินฺธโร). 3554)

3) ทรัพย์ส่วนที่ 3 และ 4

ทรัพย์ส่วนที่ 3 และ 4 คือ นำทรัพย์ไปลงทุน กล่าวคือ ทรัพย์สำหรับการลงทุนไว้ 3 ส่วน ซึ่งถือเป็นครึ่งหนึ่งของทรัพย์ที่มีอยู่ แสดงให้เห็นว่าพระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญกับการนำทรัพย์ไปลงทุนเป็นอย่างมาก เพราะการลงทุนเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ทรัพย์เพิ่ม พูนขึ้นถ้าเรารู้แต่วิธีการใช้จ่ายทรัพย์ วิธีการรักษาทรัพย์ แต่ไม่รู้วิธีการแสวงหาทรัพย์หรือการนำทรัพย์ไปลงทุนก็อาจไม่สามารถทำ

ให้ทรัพย์สินยกเงยหรือพอกพูนขึ้นไปได้ การลงทุน หรือการแสวงหาทรัพย์สิน คือ การที่เราใช้จ่ายเงินสด
รูปแบบหนึ่งในปัจจุบัน โดยมุ่งหวังจะได้รับผลตอบแทนจากการใช้นั้น ในอนาคต ซึ่งผู้ลงทุนเชื่อว่า
เงินสดหรือผลตอบแทน ส่วนเพิ่มที่จะได้รับคืนนั้น จะสามารถชดเชยระยะเวลา อัตราเงินเฟ้อ และความ
เสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างคุ้มค่า หรืออาจกล่าวได้ว่า การลงทุน หมายถึง การออมเพื่อให้ได้รับ
ผลตอบแทนที่มากขึ้นซึ่งเราจะต้องยอมรับความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน การตัดสินใจนำเงินออมมาลงทุน
เราจึงต้องพิจารณาอย่างรอบคอบและศึกษาหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี เพื่อให้ได้รับผลตอบแทน
ตามที่คาดหวังไว้และเพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการลงทุน ดังนั้นการลงทุนเพื่อต้องการผลกำไรจะ
ได้มีทรัพย์สินสมบัติยกเงยเพิ่มพูนมากกว่าเดิมถ้าการลงทุนนั้น ไม่ขาดทุน แต่การลงทุนมีความเสี่ยง คือ
เสี่ยงที่จะขาดทุนหรือไม่ได้กำไรอาจทำให้ทรัพย์สินสมบัติที่นำไปลงทุนสูญสิ้นไปได้ เพราะฉะนั้น เมื่อคิดจะ
ลงทุนต้องคิดด้วยสติปัญญาที่รอบคอบก่อนนำเงินไปลงทุน และจากหลักธรรมที่กล่าวมาทำให้เห็นว่า
พระพุทธศาสนาได้สอนวิธีการลงทุนเอาไว้อย่างมากมายและครอบคลุม โดยเน้นย้ำให้ผู้จะนำทรัพย์สินไป
ลงทุนหรือผู้ที่ต้องการมีทรัพย์สินเพิ่มพูนขึ้นต้องมีสติปัญญาและความขยันหมั่นเพียรการมีสติปัญญาและ
ความขยันหมั่นเพียรจึงเป็นสาเหตุที่จะทำให้เกิดทรัพย์สิน พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในราลีสสูตร (ส.สพ. (ไทย)
18/364/431-433) ซึ่งเป็นพระสูตรที่กล่าวถึงคฤหัสถ์ผู้ครองเรือนที่เรียกว่ากามโกศิบุคคลว่ามีอยู่ 3
จำพวก คือ (1) กามโกศิบุคคลบางคนในโลกนี้แสวงหาโภคทรัพย์โดยไม่ชอบธรรมด้วยการงานที่ผิด ครั้น#
แสวงหาได้แล้ว ไม่เลี้ยงตนเองให้อิ่ม หนำ และไม่แจกจ่าย ไม่ทำบุญ กามโกศิบุคคลบางคนในโลกนี้
แสวงหาโภคทรัพย์โดยไม่ชอบธรรมด้วยการงานที่ผิดครั้นแสวงหาได้แล้ว เลี้ยงตนเองให้อิ่ม หนำสำราญ
แต่ไม่แจกจ่ายไม่ทำบุญ กามโกศิบุคคลบางพวก แสวงหาโภคทรัพย์โดยไม่ชอบธรรม...เลี้ยงตนเองให้อิ่ม
หนำสำราญและแจกจ่ายทำบุญ (3) กามโกศิบุคคลบางคนแสวงหาโภคทรัพย์โดยชอบธรรมและไม่ชอบ
ธรรมด้วยการงานที่ผิดบ้างไม่ผิดบ้าง ครั้นแสวงหาได้แล้ว ไม่เลี้ยงตนเองให้อิ่ม หนำสำราญ ไม่แจกจ่าย
ไม่ทำบุญ กามโกศิบางคนแสวงหาโภคทรัพย์โดยไม่ชอบธรรมด้วยการงานผิดบ้างถูกบ้าง...เลี้ยงตนเองให้
อิ่มหนำสำราญ แต่ไม่แจกจ่าย ไม่ทำบุญ กามโกศิบางคน แสวงหาโภคทรัพย์โดยชอบธรรมและไม่ชอบ
ธรรม...เลี้ยงตนเองให้อิ่มหนำสำราญ แจกจ่ายและทำบุญ และ (3) กามโกศิบางคนแสวงหาทรัพย์สินโดย
ชอบธรรมด้วยการงานที่ไม่ผิด ครั้น แสวงหาได้แล้วไม่เลี้ยงตนเองให้อิ่ม หนำสำราญ ไม่แจกจ่าย ไม่
ทำบุญ กามโกศิบางคนแสวงหาทรัพย์สินโดยชอบธรรม...เลี้ยงตนเองให้อิ่มหนำสำราญแต่ไม่แจกจ่าย ไม่
ทำบุญ กามโกศิบางคนแสวงหาทรัพย์สินโดยชอบธรรม...เลี้ยงตนเองให้อิ่ม หนำสำราญ แจกจ่าย ทำบุญแต่
เป็นผู้มัวเมา หมกมุ่นจืดจ่อ ไม่เห็นโทษ ไม่มีปัญญาเครื่องสลัดออกใช้สอยโภคทรัพย์เหล่านั้น กามโกศิ

บางคนแสวงหาทรัพย์โดยชอบธรรม...เลี้ยงตนเองให้อิ่มมี หน้าที่สำราญ แจกจ่าย ทำบุญ ทั้งเป็นผู้ไม่มัวเมา
ไม่หมกมุ่น ไม่จืดจ่อ เห็นโทษ มีปัญญาเครื่องสลัดออก ใช้สอยโภคทรัพย์พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญงาม
โภคิที่แสวงหาทรัพย์โดยชอบธรรม เลี้ยงตนเองให้อิ่มมี หน้าที่สำราญ แจกจ่ายและทำบุญแสดงให้เห็นหลักในการ
แสวงหาทรัพย์ สะสมทรัพย์ในทัศนะของพระพุทธศาสนาว่าต้องหามาด้วยอาชีพที่สุจริต เมื่อได้มาแล้วให้
ใช้จ่ายเลี้ยงตนเอง ครอบครัว มิตรสหายบริจาคทำบุญแจกจ่ายสงเคราะห์คนในสังคมและให้ทำด้วย
สติปัญญาไม่หลงมัวเมาในการทำดี ทำบุญ คือไม่ให้ติดยึดในความดีและบุญนั่นเอง

เป้าหมายการบริหารจัดการทรัพย์ตามหลักโภควิภาค

เป้าหมายของโภควิภาคคือการสอนให้รู้จักดำเนินชีวิตด้วยการใช้จ่ายทรัพย์และสะสมทรัพย์ที่
หามาได้ด้วยความยากลำบากให้เกิดประโยชน์ทั้ง แก่ตนเองและสังคม โดยเป้าหมายหลักก็คือการรู้จักหา
รู้จักใช้และรู้จักเก็บ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายอีกชั้น ของชีวิตก็คือการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ใช้ชีวิต
อย่างรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต มีทรัพย์สมบัติไว้ใช้จ่ายใช้สอยอย่าง
ไม่ฟุ้งเฟ้อ สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้เป้าหมายของโภควิภาค 4 ปัจจุบันนี้อาจเรียกว่าการมี
อิสรภาพทางการเงินเพื่อนำไปสู่การมีชีวิตอย่างมีความสุขทั้งตนเอง ครอบครัว คนรอบข้างและสังคม
ดังนี้

1) เป้าหมายระดับองค์กรหรือสังคม

องค์กรหรือสังคมที่ปฏิบัติตามหลักโภควิภาค 4 คือ มีการเก็บออมเงินไว้อย่างเป็นระบบ
การใช้จ่ายอย่างเป็นระบบและการนำเงินไปลงทุนอย่างเป็นระบบย่อมทำให้องค์กรนั้นหรือสังคม
เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าได้อย่างต่อเนื่อง

3) เป้าหมายระดับประเทศชาติ

การออมหรือการเก็บเงินการนำเงินไปลงทุนเพื่อให้เงินงอกเงยขึ้นมาเป็นภาระสำคัญของ
รัฐ เพื่อให้การบริหารประเทศเป็นไปโดยราบรื่น การใช้จ่ายงบประมาณในแต่ละประเภทต้องเป็นไปอย่าง
คุ้มค่า การเก็บออมไว้ในคลังหลวงต้องเตรียมให้พร้อมสำหรับเหตุไม่คาดฝันอยู่เสมอ และการนำเงินไป
ลงทุนต่างๆ การใช้หลักโภควิภาค 4 ในระดับประเทศชาติจะทำให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้าในทุก
ด้านเพราะเมื่อประเทศมีความมั่งคั่งมั่นคง ผู้ที่ได้รับประโยชน์ก็คือประชาชนในประเทศนั้นๆ นั่นเอง
(พระครูสิริปริยัติธำรง (พิสิฐ ชูตินธโร). 3554)

สรุป วิเคราะห์

จากการวิเคราะห์ หลักการ วิธีการ การบริหารจัดการทรัพย์สินตามหลักโภควิภาค จะเห็นได้ว่า ทรัพย์สิน หมายถึง ทรัพย์สินภายนอกหรือทรัพย์สินทางโลกที่มีไว้ใช้สอยอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินชีวิต ให้ได้รับความสะดวกสบาย อาจทำให้เกิดการยึดติดลุ่มหลง ด้วยความยินดี พอใจ ปลื้มใจ ดังนั้น “ทรัพย์สิน” แยกได้ 2 ประเภท คือ เป็นทรัพย์สินที่เคลื่อนที่ได้เอง เพราะมีวิญญาณครอง เป็นสิ่งมีชีวิตทั่วไป และเป็นทรัพย์สินที่เคลื่อนที่เองไม่ได้ เพราะเป็นวัตถุไม่มีวิญญาณครองอาจมีรูปร่างหรือไม่มีรูปร่าง เป็นทรัพย์สินสมบัติที่สืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่นเป็นตามกฎหมายธรรมชาติ ไม่มีแก่นสาร ไม่ยั่งยืนถาวร อาจหมดสิ้นไป ไม่สามารถนำติดตัวไปสู่ปรโลก เพราะว่าทรัพย์สินมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต หากขาดแล้วชีวิตก็ดำรงอยู่ได้ด้วยความยากลำบาก แม้การกัณฐิมาเพื่อใช้สอย ก็นำมาซึ่งความเดือดร้อนในภายหลังเช่นกัน ในชีวิตแต่ละวันต้องเกี่ยวข้องกับโภคทรัพย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้มีปัญญาจึงควรเข้าใจและวางท่าทีต่อทรัพย์สินที่ตนหามาได้อย่างถูกต้องด้วยความไม่ประมาท ผู้รู้คุณค่าที่แท้จริงของโภคทรัพย์ ย่อมไม่ตกเป็นทาสของวัตถุนิยม รู้จักแสวงหาและใช้สอยเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับชีวิตทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ประโยชน์ของโภคทรัพย์ทำให้ผู้ครอบครองมีความปิติ เอิบอิ่ม ยินดี ปลื้มใจ ตีใจว่าสามารถนำมาใช้สอยโดยชอบ ด้วยการเลี้ยงตนและคนในครอบครัว มิตรสหาย ป้องกันอันตรายทำพละ 5 อย่าง และทำบุญเป็นเครื่องชีวิตความสำเร็จของนักปกครอง เมื่อเศรษฐกิจภายในประเทศดี ย่อมพัฒนาประเทศได้อย่างต่อเนื่อง ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี บ้านเมืองก็อยู่อย่างสงบสุข และโภคทรัพย์ยังเป็นปัจจัยสนับสนุนในการสร้างอริยทรัพย์ ซึ่งจะคอยช่วยกำกับการใช้สอยให้ถูกต้อง โดยธรรม ไม่ต้องทุกข์ยากลำบากในภายหลัง นอกจากนี้ โทษของทรัพย์สินในทางพระพุทธศาสนา ที่เกิดจากการแสวงหาที่ผิดศีลธรรม และมีความโลภ สุดท้ายก็ต้องเสื่อมจากทรัพย์สินที่ตนปรารถนา ครั้นแสวงหาแล้วไม่ใช้สอยให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนและไม่แบ่งปันผู้อื่น ถือว่าเป็นโทษอย่างยิ่ง แม้ใช้สอยอย่างฟุ่มเฟือยมีกามคุณเป็นเหตุใช้สอยในทางที่เป็นโทษ หลงติดในอบายมุข ล้วนเป็นเหตุให้ทรัพย์สินสมบัติที่มีอยู่ต้องหมดสิ้นไปและโทษที่เกิดจากกฎธรรมชาติที่ไม่ละเว้นแม้สิ่งมีชีวิตหรือวัตถุใดๆ ที่ต้องมีความแปรเปลี่ยนไม่ยั่งยืนเป็นสัจธรรม ไม่ว่าจะมั่งมีหรือยากจน จะเป็นชนชั้นใด สุดท้ายชีวิตซึ่งต้องมีวิบัติคือความตายที่ครอบงำติดตามอยู่ โภคทรัพย์หรือทรัพย์สินสมบัติก็ไม่สามารถนำมาแลกเปลี่ยนกับความตาย และไม่สามารถนำติดตัวไปพร้อมกับความตายได้ ต้องตายจากโภคทรัพย์ไปในที่สุด

การบริหารจัดการโภคทรัพย์อำนวยความสะดวกสุขขั้นต้น นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างฐานะให้สำเร็จในปัจจุบัน ถึงพร้อมด้วยลาภ ยศ เกียรติ เป็นที่ยอมรับในสังคม และมีอายุยืน การนำหลักธรรมที่เรียกว่า หลักกสิกรรมมีกตสัจวัตตนิกรรม 4 ประการ คือ อุฏฐานสัมปทา (ถึงพร้อมด้วย

ความหมั่น) อารักขสัมปทา (ถึงพร้อมด้วยการรักษา) กัลยาณมิตตตา (คบคนดีเป็นมิตร) และสมชีวิตา (มี
ความเป็นอยู่เหมาะสม)หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า หัวใจเศรษฐี มีคำย่อว่า “อุ อา กะ สะ” มาเป็นแนวทาง
ในการดำเนินชีวิต ซึ่งทั้ง 4 ประการนี้ กัลยาณมิตตตา มีความสำคัญต่อการสร้างฐานะที่เริ่มตั้งแต่การ
แสวงหาตลอดจนถึงการดำรงวงศ์ตระกูลให้มั่นคงได้อย่างยั่งยืน ที่เรียกว่า โภควิภาค คือ การแบ่งทรัพย์สิน
หรือจัดสรรทรัพย์สินที่หามาได้เป็น 4 ส่วน โดยส่วนที่ 1 เพื่อนำไปใช้สอยให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและ
ผู้อื่น ตามหลักโภคาทิยะ มี 5 ประการและตามหลักปิดป้องทิศ 6 ส่วนที่ 2 และ 3 เพื่อนำไปลงทุนให้
ทรัพย์สินเพิ่มพูนขึ้น และส่วนที่ 4 เพื่อเก็บไว้ใช้ในคราวจำเป็นหรือในคราวฉุกเฉิน โภควิภาค 4 จึงมี
ความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการสร้างวินัยทางการเงินได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เป็นการป้องกัน
ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นต่อโภคทรัพย์ที่มีสาเหตุจากความประมาทในการดำเนินชีวิต ในการใช้ทรัพย์สิน
ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ด้วยการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ทาน (การให้) เปยยวัชชะ (วาจา
เป็นที่รัก) อตถจริยา (ประพฤติประโยชน์) และสมานัตตตา (การวางตนสมน้ำเสมอ) ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติให้
สามารถยึดเหนี่ยวจิตใจคนในสังคม ให้เกิดความสามัคคี สร้างสรรค์วัฒนธรรมที่ดีงามด้วยวิถีแห่งพุทธ

การประยุกต์ใช้การบริหารจัดการโภคทรัพย์ตามหลักพระพุทธศาสนาในชีวิตประจำวัน พบว่า
การประยุกต์ใช้การบริหารจัดการโภคทรัพย์อำนวยความสะดวกสุขขั้นต้นในชีวิตประจำวัน ตามหลักทฤษฎี
มิกัตถสังวัตตนิธธรรม 4 แก้ปัญหาความล้มเหลวในการสร้างฐานะด้วยการประยุกต์อภิวุฒินสัมปทา
แก้ปัญหาค่าใช้จ่ายเกินตัว อารักขสัมปทาแก้ปัญหาค่าใช้จ่ายเกินตัว กัลยาณมิตตตาแก้ปัญหาค่าใช้จ่าย
พาล และสมชีวิตาแก้ปัญหาค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการใช้สอยไม่เหมาะสม นอกจากนี้ การประยุกต์ใช้การบริหาร
จัดการทรัพย์สินที่หามาได้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก้ปัญหาค่าใช้จ่ายวินัยทางการเงิน ด้วยหลักโภควิภาค 4 ซึ่ง
สามารถควบคุมพฤติกรรมที่อาจสร้างความเสียหายต่อทรัพย์สินจากการใช้สอยในส่วนที่ 1 แม้ทรัพย์สินในส่วน
ที่ 2 และ 3 เพื่อการลงทุนประกอบอาชีพก็สามารถประมาณการณาค่าในการลงทุนได้ และเห็น
ความจำเป็นของการเก็บออมทรัพย์สินในส่วนที่ 4 ให้เพิ่มขึ้นอย่างเหมาะสมอยู่เสมอ ดังนั้นการประยุกต์ใช้
หลักการให้ทรัพย์สินให้เป็นประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาค่าใช้จ่ายร่วมกันในสังคมด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ด้วยการ
แบ่งปัน สงเคราะห์ ช่วยเหลือ ตามฐานะของตน เพื่อแก้ปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม ให้คนในชุมชน
สังคม ประเทศชาติ และชาวโลก มีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุข
ดังนั้น หลักการ วิธีการ การบริหารจัดการทรัพย์สินตามหลักโภควิภาคทำให้เข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าที่
แท้จริงของโภคทรัพย์ ซึ่งเป็นเพียงอุปกรณ์ในการขับเคลื่อนเป้าหมายของชีวิตในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ และ
ไม่สามารถนำติดตัวไปสู่ปรโลก การที่จะวางท่าทีต่อโภคทรัพย์ได้ถูกต้องนั้น ต้องอาศัยสติและปัญญา

ควบคุมพฤติกรรมไม่ให้ปฏิบัติต่อทรัพย์สินในทางที่เป็นโทษแต่จะเป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นให้
ได้รับความสุข เพราะโภคทรัพย์มีทั้งคุณและโทษปัจจุบันยังมีคนอีกจำนวนมากที่ให้ความสำคัญกับวัตถุ
เหนือจิตใจ แสวงหาโภคทรัพย์โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์และหน้าที่ความรับผิดชอบในสังคม วิธีการดำเนิน
ชีวิตจากภูมิปัญญาดั้งเดิมกลายเป็นบริโภคนิยม มีการเบียดเบียน ช่มเหง แข่งขัน ชิงดีชิงเด่น ไม่แบ่งปัน
ไม่สงเคราะห์ซึ่งกันและกันเห็นประโยชน์ตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งล้วนแต่เป็นการสร้างปัญหา
ให้กับสังคมเป็นอย่างมาก ยิ่งเทคโนโลยีพัฒนามากขึ้นเท่าใด ความฟุ้งเฟ้อย้อมมีมากขึ้น การก่อหนี้เพื่อ
บริโภคก็มีจำนวนสูงขึ้น ซึ่งล้วนเป็นเหตุที่มาของความทุกข์ยากลำบากในภายหลัง จนกลายเป็นปัญหา
ใหญ่ในระดับประเทศและของโลก

References

- พระครูสิริปริยัติธารัง (พิสิฐ ชุตินธโร). (2554). “ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบโภควิภาค 4 กับปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2539). *ความจริงแห่งชีวิต : แบบทดสอบใจและเตือนให้นึกถึงความจริง*.
กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 16.
กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส.อาร์.พรินติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.
- พระไพศาล วิสาโล. (2553). *อยู่อย่างยุค: ทัศนะทวนกระแสบริโภคนิยม*. กรุงเทพมหานคร : นิตยสารฉลาด
ซื้อ.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). *พระไตรปิฎกภาษาบาลี*. ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก. 2500.
กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2532). *อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬา
ลกรณราชวิทยาลัย. โรงพิมพ์วิญญาน.
- _____. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย*. ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วรกร สามโกเศศ. (3549). *รู้จักใช้เข้าใจเงิน*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทดาวฤกษ์ คอมมิวนิเคชั่น จำกัด.